

Noves formes participatives: La democràcia en xarxa

Published by [Interacció](#) [1] on 04/11/2019 - 14:54

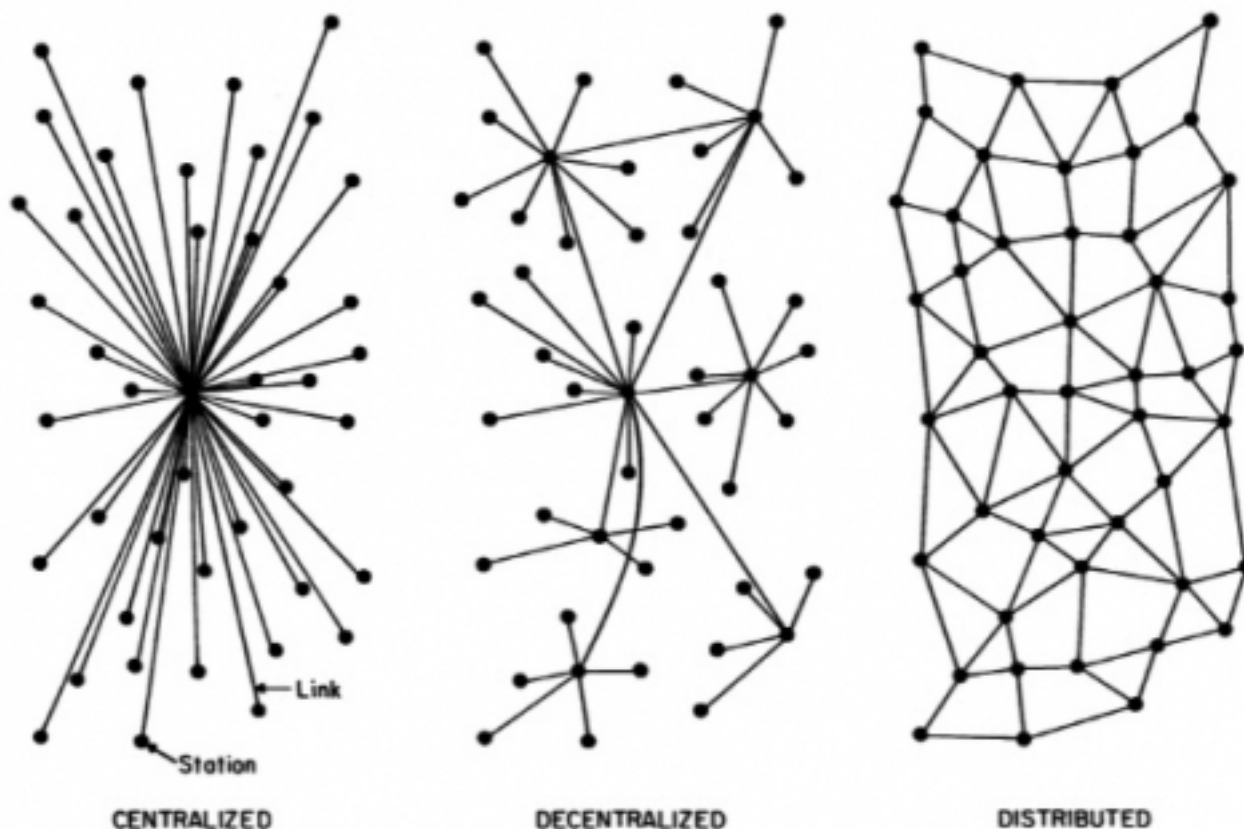
Dinàmiques participatives, accions elaborades i dutes a terme mitjançant processos participatius, pressupostos participatius... El treball en xarxa, tenint en compte les diferents parts implicades mitjançant una metodologia participativa, està a l'alça. També a l'àmbit municipal i cultural. Però cal replantejar-nos què s'entén realment per xarxa i formes de participació?

Sobre aquest plantejament es va dedicar el curs celebrat el passat dimecres 23 d'octubre, «**Noves formes participatives: La democràcia en xarxa**», organitzat pel [Centre d'Estudis i Recursos Culturals](#) [2] de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona i impartit per [Simona Levi](#) [3], directora de teatre, activista, docent, gestora i artista multidisciplinària.

Especialment adreçat als tècnics i tècniques municipals de cultura, tenia per objectius:

- Analitzar les **formes existents de participació ciutadana en xarxa**
- Determinar quin és el **paper que aquestes han de tenir en la democràcia municipal**
- Reflexionar sobre les **formes d'organització interconnectades en el món de la cultura**

La docent va donar especial importància al fet de **replantejar què s'entén per xarxa** i a matisar que, contràriament al que pugui semblar, no tan sols té a veure amb el **món digital**, si bé és cert que constitueix una gran ajuda perquè afavoreix la circulació de la informació i, com a conseqüència, també contribueix a la millora de la democràcia. A més, Levi valorava positivament que internet sigui un sistema descentralitzat, ja que això dificulta que es pugui destruir tot d'un cop.

Xarxes centralitzades, descentralitzades i distribuïdes

Seguidament, ens va parlar d'[Xnet](#) [4], un projecte activista fundat per ella mateixa que treballa per garantir els drets digitals i la democràcia en xarxa. **Xnet no proposa modificar l'estructura de la democràcia. El que posa en dubte és el mètode de funcionament**, considera que hi ha un problema metodològic.

D'altra banda, també considerava de cabdal importància saber diferenciar correctament entre alguns dels termes que se solen utilitzar quan es parla de democràcia i de formes participatives. En aquesta línia, va fer una distinció entre **transparència** i **traçabilitat**, posicionant-se clarament a favor de la segona: **la traçabilitat suposa un tipus de transparència més profunda**, ja que no es limita tan sols a mostrar els resultats d'una actuació, sinó que **exposa tot el procés que s'ha seguit per dur-la a terme**.

De la mateixa manera, va alertar-nos de l'error de confondre la **llibertat d'expressió** amb la **participació**. El primer concepte és, naturalment, un dret fonamental necessari per tal de conviure en la diferència i perquè es respectin les opinions de tothom. El segon, en canvi, va més enllà, ja que **implica la coresponsabilitat d'esmenar i canviar situacions en què l'administració du a terme males praxis**.

Així, en el nou paradigma de governança democràtica plantejat per Levi, s'han d'assumir un seguit de canvis de rol: mentre **la ciutadania hauria d'abandonar la seva posició passiva per a assumir una major responsabilitat** a través de la supervisió de l'administració, aquesta **hauria d'implantar noves vies de participació que abandonin el paternalisme tradicional**.

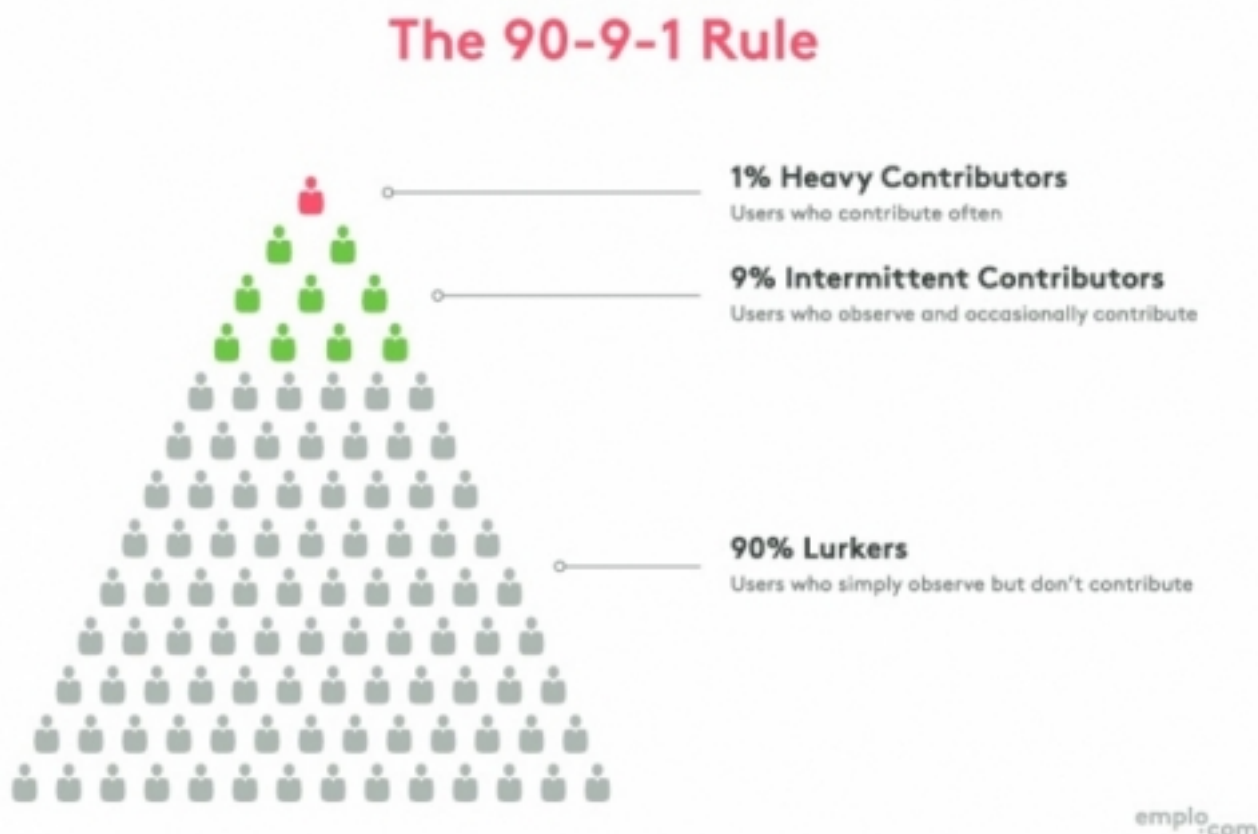
Per afavorir aquest canvi de model és **imprescindible que els ciutadans puguin concebre opinions pròpies i contrastades davant de cada situació o problemàtica**. Una manera de fer-ho, segons Levi, consistiria en posar-

los a l'abast documents informatius simples i entenedors a través dels quals puguin adquirir un cert criteri. Així mateix, **l'administració hauria d'afavorir la creació d'espais de debat on es poguessin plantejar les diferents problemàtiques i les corresponents esmenes, així com realitzar una tasca d'acompanyament i mediació dels grups participants.**

En aquest context, les eines digitals com Internet afavoreixen l'aparició de punts de trobada espontanis i autoregulats, així com l'autoformació, de manera que els intermediaris com l'administració estan desapareixent progressivament d'aquests espais i processos participatius.

Per tal d'exemplificar el funcionament de la forma participativa que defensava, Levi va parlar breument de la **filosofia hacker**, apuntant que ambdues comparteixen força similituds. D'acord amb aquesta filosofia, **cal treballar sota la premissa de democratitzar la informació, mantenint una òptica molt pragmàtica** i fomentant la creació de punts de trobada on les persones s'uneixin amb la **intenció de resoldre problemàtiques comunes i concretes, i no segons una ideologia compartida**. Un cop reunides, poden contribuir a solucionar problemes segons les seves capacitats o habilitats, de manera que l'individu ha de prendre un rol actiu i no pot opinar si no té una possible solució. Tan bon punt es resol el problema, el node de treball es dissol.

En aquesta línia, Levi va afirmar que **en tota dinàmica humana** -en aquest cas, la participació en xarxa- **hi podem veure reflectida la regla 1-9-90: l'u per cent dels participants actuen com a líders del moviment, el nou per cent realitzen les esmenes pertinents i tasques de suport i, per últim, el noranta per cent restant recolza el fenomen prenent un rol passiu**. Tanmateix, aquesta passivitat no té per què ser dolenta, ja que aquest 90 per cent és el que adoptaria la **funció de vigilància** anteriorment esmentada per Levi, encarregant-se de **supervisar el conjunt del moviment per assegurar-se que compleix amb el seu objectiu**. Cal puntualitzar, però, que aquests percentatges no són inamovibles, ja que cada individu podria formar part d'un dels tres percentatges segons, per exemple, el context, els seus dots de lideratge o les seves prioritats.

Així doncs, en contra de la verticalitat i la horitzontalitat com a mètodes de treball participatius, aquesta és la millor forma defensada per Levi i Xnet de fer democràcia en xarxa. Ara bé, Levi recomanava **no començar mai des de zero**, oblidant tot el coneixement i experiències produïdes al llarg de la història i fins a l'actualitat. Un cop més, **reivindicava que el problema no és l'estructura democràtica sinó la metodologia emprada** i, per tant, **no cal destruir les maneres de treballar del passat sinó recombinar-les i reconstruir-les**. D'altra banda, i per bé que parlem de formes de treball participatives, exposava la importància del reconeixement de l'autoria o funció de cadascú de manera individual.

Al final de la jornada la docent va cedir la paraula als assistents, alguns dels quals van exposar casos concrets de processos participatius en l'àmbit cultural en què havien tingut algun tipus de dificultat. Les recomanacions que ella va fer al respecte van servir per visualitzar l'aplicació pràctica dels continguts teòrics de la sessió.

En definitiva, aquest curs va contribuir a obrir la perspectiva i va dotar d'arguments i recursos als tècnics i tècniques assistents. Darrerament, els mètodes participatius i el treball en xarxa estan prenent força en l'àmbit municipal, però Simona Levi ens ha intentat fer veure que, **per aconseguir un bon funcionament cal canviar el punt de vista i experimentar amb nous processos que**, entre d'altres qüestions, **combinin la verticalitat i la horitzontalitat** i que no tan sols contemplin la llibertat d'expressió i la transparència, sinó que **incorporin la participació i la traçabilitat**. Amb aquesta sessió, doncs, s'ha sembrat una primera llavor a través de la qual promoure un desenvolupament real de dinàmiques participatives a casa nostra.

[Inicieu sessió](#) [5] o [registreu-vos](#) [6] per a enviar comentaris

Tags: participació cultural

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: cultura digital

- [7]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2019/noves-formes-participatives-democracia-xarxa>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.diba.cat/es/web/cerc>

[3] <https://xnet-x.net/ca/quienes-somos/>

[4] <https://xnet-x.net/ca/>

[5] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/patrimoni-marca-ciutat>

[6] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[7] <https://interaccio.diba.cat/node/8141>